

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร Factors Affecting on Audit Performance of Tax Auditors

มนตรา บุตตีคำ¹ และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์²
Montra Buddeekham¹ and Kanoksak Sukwattanasinit²
คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม^{1,2}
Faculty of Accountancy, Sripatum University, Thailand^{1,2}
Corresponding Author Email: montra.budde1@outlook.com¹

Received: December 3, 2024

Revised: December 26, 2024

Accepted: December 28, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยด้านความรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร 2) ปัจจัยด้านประสบการณ์จากการทำงานที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร และ 3) ปัจจัยด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้สอบบัญชีภาษีอากร จำนวน 366 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่า Tolerance ค่า VIF (Variance Inflation Factor) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ความรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสบการณ์จากการทำงานที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) จรรยาบรรณของผู้สอบภาษีอากรที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความรู้ ประสบการณ์จากการทำงาน และจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการสอบบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางบวก

คำสำคัญ: คุณภาพการสอบ, ผู้สอบบัญชี, ภาษีอากร

Abstract

This research aims: 1) the knowledge factors that affecting on audit performance of tax auditors. 2) the work experience factors that affecting on audit performance of tax auditors. And 3) the professional ethics factors that affecting on audit performance of tax auditors. The sample used in this study consists of 366 tax auditors, selected through purposive sampling. The research instrument used was a questionnaire. The statistical methods employed in the study include frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation, Tolerance, Variance Inflation Factor (VIF), and Pearson's simple correlation coefficient.

The study findings revealed that: 1) the knowledge factors that affecting on audit performance. Overall, it is at a high level. 2) the work experience that affecting on audit performance. Overall, it is at a high level. And 3) the professional ethics that affecting on audit performance. Overall, it is at a high level. The results of hypothesis testing indicated that knowledge, work experience, and professional ethics are statistically significantly related to audit quality ($p < 0.001$), with a positive correlation

Keywords: Audit Performance, Auditor, Tax

บทนำ

สืบเนื่องจากการที่นิติบุคคลที่เป็นกิจการขนาดเล็กที่มีทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วไม่เกิน 5 ล้านบาท รายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีไม่ถึง 30 ล้านบาท และมีสินทรัพย์รวมในรอบระยะเวลาบัญชีไม่ถึง 30 ล้านบาท เป็นกิจการที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องจัดให้มีการเงินมีการรับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เนื่องจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีไม่เพียงพอที่จะให้บริการแก่นิติบุคคลทั้งหมด ส่งผลทำให้การตรวจสอบและรับรองบัญชีในงบการเงินของกิจการขนาดเล็กมีผู้สอบบัญชีภาษีอากรเข้าไปตรวจสอบได้ (กรมสรรพากร, 2564)

ผู้สอบบัญชีภาษีอากรเป็นผู้มีบทบาทสำคัญแก่ ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีกิจการขนาดเล็ก โดยให้การตรวจสอบงบการเงินได้รายงานทางการเงินว่าเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ ซึ่งในการปฏิบัติงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรได้กำหนดไว้ว่า ต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่ตรวจพบ (กรมสรรพากร, 2564) กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดเก็บภาษี มีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบภาษีเพื่อให้การจัดเก็บภาษีเป็นไปอย่างยุติธรรม ครอบคลุม และถูกต้อง ต้องมีการฝึกอบรมรวม 12 ชั่วโมงในแต่ละปี การขยายความเชี่ยวชาญและทักษะทางวิชาชีพในการตรวจสอบและรับรองงบการเงิน รวมถึงการดูแลและอำนวยความสะดวกด้านบัญชีทั้งหมดของบริษัททางกฎหมาย พวกเขายังตระหนักถึงความสำคัญของการเพิ่มมูลค่าให้กับวิชาชีพ ผู้ตรวจสอบบัญชีภาษีเป็นอาชีพสำคัญที่มีบทบาทสำคัญในเวทีเศรษฐกิจโลกทั้งในและต่างประเทศ กฎระเบียบระหว่างประเทศกำหนดให้ทุกบริษัทต้องจัดทำและตรวจสอบงบการเงินประจำปี ตรวจสอบข้อมูลในรายงานทางการเงินในทุกด้านของการบัญชีที่มีผลกระทบต่อธุรกิจและเกี่ยวข้อง สิ่งนี้บ่งบอกถึงความน่าเชื่อถือและความน่าเชื่อถือสำหรับการใช้รายงานทางการเงิน รายงานทางการเงินแสดงผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงินของบริษัท ซึ่งช่วยให้หุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น เจ้าของธุรกิจ และผู้จัดการเข้าใจความสามารถของผู้ตรวจสอบภาษีได้ดียิ่งขึ้น ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือ ผู้ตรวจสอบบัญชีภาษีต้องมีความรู้ด้านบัญชีเฉพาะทาง (นฤนาถ ศราภัยวานิช และคณะ, 2561) มีประสบการณ์จากการทำงานด้านการตรวจสอบ มีทักษะทางวิชาชีพ (ฉัตรรัชดา วิโรจน์รัตน์, 2561) อีกทั้งต้องอยู่บนความซื่อสัตย์ในวิชาชีพ ผู้สอบบัญชีภาษีอากรต้องตรวจสอบและรับรองงบการเงินอย่างมีความถูกต้องแม่นยำ เพื่อจะได้แสดงข้อผิดพลาดที่ตรวจพบในงบการเงินได้

คุณภาพการสอบบัญชี (Audit Quality) เป็นผลสะท้อนแสดงให้เห็นว่า ผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบความถูกต้องเชื่อถือได้ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ การรายงานการตรวจสอบการรับรองบัญชีที่แสดงฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานตามหลักบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงออกซึ่งความรู้ได้เป็นอย่างดีและมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจในอนาคตของผู้ใช้ข้อมูลจากงบการเงิน (ปญญนุช คำหวาน, 2557) ดังนั้น คุณภาพในการสอบบัญชีจึงมี

ผลต่อความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี เพราะความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี (Audit Reliability) เป็นปัจจัยอีกอย่างที่ทำให้การสอบบัญชีประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งผู้สอบบัญชีจะมีความสำคัญในวงจรธุรกิจได้ก็ต่อเมื่อได้รับความน่าเชื่อถือจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่เพียงแค่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องเท่านั้น แต่รวมไปถึงบุคคลและหน่วยงานที่ได้รับประโยชน์จากงบการเงินที่ผู้สอบได้ทำการตรวจสอบไว้นั้น (พิมพ์วิวัฒน์ มะณีวงศ์, 2555) ดังนั้น เพื่อให้ผลงานของผู้สอบบัญชีมีความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี จึงจะต้องสร้างความมั่นใจแก่ผู้ใช้งบการเงินเกี่ยวกับคุณภาพในการสอบบัญชีและความต่อเนื่องในการสอบบัญชี

ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในด้านการปฏิบัติงาน โดยความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ด้านประสิทธิภาพการสอบบัญชี และด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรเป็นอย่างไร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สอบบัญชีภาษีอากร โดยผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผู้สอบบัญชีภาษีอากร นำไปใช้พัฒนาหลักสูตรเพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้สอบบัญชีภาษีอากรให้มีความรู้ความสามารถและมีความพร้อมในการปฏิบัติงานอย่างน่าเชื่อถือ และนำไปใช้ปรับปรุงคุณภาพของการสอบบัญชีให้ดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประสิทธิภาพจากการทำงานที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร

สมมติฐานการศึกษา

สมมติฐานที่ 1 ความรู้ ได้แก่ ด้านบัญชี ด้านสอบบัญชีด้านภาษีอากรที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความถูกต้อง

สมมติฐานที่ 2 ประสิทธิภาพจากการทำงาน ได้แก่ ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ ด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความถูกต้อง

สมมติฐานที่ 3 จรรยาบรรณในวิชาชีพ ได้แก่ ด้านความเป็นอิสระ เที่ยงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านจรรยาบรรณต่อผู้เสียภาษี ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมอาชีพ ด้านจรรยาบรรณทั่วไปที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความถูกต้อง

สมมติฐานที่ 4 ความรู้ ได้แก่ ด้านบัญชี ด้านสอบบัญชี ด้านภาษีอากรที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความเที่ยงธรรม

สมมติฐานที่ 5 ประสิทธิภาพจากการทำงาน ได้แก่ ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ ด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความเที่ยงธรรม

สมมติฐานที่ 6 จรรยาบรรณในวิชาชีพ ได้แก่ ด้านความเป็นอิสระ เที่ยงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านจรรยาบรรณต่อผู้เสียภาษี ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมอาชีพ ด้านจรรยาบรรณทั่วไปที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้าน ความเที่ยงธรรม

สมมติฐานที่ 7 ความรู้ ได้แก่ ด้านบัญชี ด้านสอบบัญชี ด้านภาษีอากรที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความชัดเจน

สมมติฐานที่ 8 ประสิทธิภาพจากการทำงาน ได้แก่ ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ ด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความชัดเจน

สมมติฐานที่ 9 จรรยาบรรณในวิชาชีพ ได้แก่ ด้านความเป็นอิสระ เที่ยงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านจรรยาบรรณต่อผู้เสียภาษี ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมอาชีพ ด้านจรรยาบรรณทั่วไปที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความชัดเจน

สมมติฐานที่ 10 ความรู้ ได้แก่ ด้านบัญชี ด้านสอบบัญชี ด้านภาษีอากรที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความกะทัดรัด

สมมติฐานที่ 11 ประสิทธิภาพจากการทำงาน ได้แก่ ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ ด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความกะทัดรัด

สมมติฐานที่ 12 จรรยาบรรณในวิชาชีพ ได้แก่ ด้านความเป็นอิสระ เที่ยงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านจรรยาบรรณต่อผู้เสียภาษี ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมอาชีพ ด้านจรรยาบรรณทั่วไปที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความกะทัดรัด

สมมติฐานที่ 13 ความรู้ ได้แก่ ด้านบัญชี ด้านสอบบัญชี ด้านภาษีอากรที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความสมบูรณ์

สมมติฐานที่ 14 ประสิทธิภาพจากการทำงาน ได้แก่ ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ ด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความสมบูรณ์

สมมติฐานที่ 15 จรรยาบรรณในวิชาชีพ ได้แก่ ด้านความเป็นอิสระ เที่ยงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านจรรยาบรรณต่อผู้เสียภาษี ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมอาชีพ ด้านจรรยาบรรณทั่วไปที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความสมบูรณ์

สมมติฐานที่ 16 ความรู้ ได้แก่ ด้านบัญชี ด้านสอบบัญชี ด้านภาษีอากรที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความทันกาล

สมมติฐานที่ 17 ประสิทธิภาพจากการทำงาน ได้แก่ ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ ด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความทันกาล

สมมติฐานที่ 18 จรรยาบรรณในวิชาชีพ ได้แก่ ด้านความเป็นอิสระ เที่ยงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านจรรยาบรรณต่อผู้เสียภาษี ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมอาชีพ ด้านจรรยาบรรณทั่วไปที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความทันกาล

การทบทวนวรรณกรรม

1. ผู้สอบบัญชีภาษีอากร

ประกาศกรมสรรพากร (2567) ได้กล่าวว่า จากที่เศรษฐกิจโลกทำให้ภาคธุรกิจเอกชนได้มีการขยายตัวสูงขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบในประเทศไทยในเรื่องจำนวนของผู้สอบบัญชีมีจำนวนไม่เพียงพอต่อปริมาณงบการเงินที่ต้องมีการรับรองอย่างมีคุณภาพ หน่วยงานกำกับดูแลอย่างกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้ร่วมมือกับ

กรมสรรพากรจัดให้มีมาตรการแก้ไขปัญหานี้ไม่ให้เกิดการขาดแคลนจำนวนดังกล่าว กระทั่งได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 และได้ทำการยกเลิกการตรวจสอบและรับรองบัญชีงบการเงินห้างหุ้นส่วนจำกัดที่มีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท และมีรายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท และมีสินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท ซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่มีกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม

จากการยกเลิกตามที่กล่าวมาส่งผลกระทบต่อกรมสรรพากรในเรื่องงบการเงิน ซึ่งกรมสรรพากรเห็นว่ายังคงมีความจำเป็นจะต้องกำหนดให้ห้างหุ้นส่วนดังกล่าวต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี ตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากร และต้องยื่นต่อกรมสรรพากร รวมทั้งแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลพร้อมด้วยในคราวเดียวกัน ทำให้ต้องแก้ปัญหาดังกล่าว (กรมสรรพากร, 2565) ซึ่งก็ได้กำหนดผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีขึ้นมาใหม่ โดยให้เรียกผู้ประกอบการวิชาชีพ นั้นว่า ผู้สอบบัญชีภาษีอากร (Tax Auditor: TA) โดยให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมสรรพากรแยกเป็นคนละส่วนกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Certificate of Accountant: CPA) โดยกรมสรรพากรได้ออกข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับผู้สอบบัญชีภาษีอากรดังต่อไปนี้

2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร

ลัดดาวัลย์ ยอดบัว (2560) สรุปไว้ว่า คุณภาพการสอบบัญชี หมายถึง การประเมินของผู้ตรวจสอบบัญชีสร้างความไว้วางใจอย่างมากในหมู่ผู้ใช้งบการเงินที่ใช้ในการตัดสินใจของบุคคลที่สาม เพื่อประโยชน์ของผู้ใช้งบการเงิน คุณภาพการตรวจสอบหมายถึงเรื่องที่มีส่วนทำให้ผู้สอบบัญชีจะบรรลุวัตถุประสงค์พื้นฐานในการได้รับความเชื่อมั่นที่สมเหตุสมผลว่ารายงานทางการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ และตรวจสอบให้แน่ใจว่าข้อบกพร่องด้านวัสดุที่ตรวจพบได้รับการแก้ไขหรือสื่อสารผ่านรายงานการตรวจสอบ ซึ่งรวมถึงประมาณการทางบัญชีที่สำคัญและแนวทางปฏิบัติที่ทำหายอย่างเหมาะสม ซึ่งอาจส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อสถานะทางการเงินและผลลัพธ์ที่รายงาน

สมรรถนะของผู้สอบบัญชีภาษีอากร

1. ด้านองค์ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความรู้ที่เกิดขึ้นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งอาจมาจากประสบการณ์การวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อนำไปใช้หรือปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ เช่น องค์ความรู้เรื่องของการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินในอดีต องค์ความรู้เรื่องการบัญชีและการรายงานทางการเงินในระดับสูง องค์ความรู้เรื่องประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบบัญชี
2. ด้านทักษะทางวิชาชีพ (Professional skills) หมายถึง ความชัดเจนความชำนาญหรือความสามารถในการกระทำหรือการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งของวิชาชีพ ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะในการสร้างหรือนำสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทักษะในการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะในการปรับตัวเพื่อเตรียมพร้อมกับการสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในสถานที่อยู่หรือที่ทำงาน
3. ด้านค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ (Values, ethics and professional attitudes) หมายถึง การมีความรู้อย่างละเอียดถี่ถ้วนและมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานโดยยึดหลักจรรยาบรรณและความถูกต้องในการดำเนินงาน (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ, 2559)

ลักษณะคุณภาพการสอบบัญชี

คุณภาพการสอบบัญชี (Audit Quality) สามารถวัดได้จากรายงานการสอบบัญชีที่มี ลักษณะเชิงคุณภาพที่ดี โดยประยุกต์แนวคิดจากหลักเกณฑ์ และข้อกำหนดตามมาตรฐานการ ตรวจสอบบัญชี รหัส 2420 (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2566) ประกอบด้วย

1. ด้านความถูกต้อง หมายถึง การไม่มีข้อผิดพลาดจะบิดเบือนข้อมูล และความจริงที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องของแต่ละข้อความ รวมถึงตัวเลขที่รวบรวมและประเมินโดยผู้ตรวจสอบบัญชี สรุปและนำเสนออย่างรอบคอบและถูกต้อง ต้องมีความละเอียดและตรงกับความจริง โดยต้องมีหลักฐานที่เชื่อถือได้

2. ด้านความเที่ยงธรรม หมายถึง การไม่มีข้อผิดพลาดจะบิดเบือนข้อมูลและความจริงเกี่ยวกับความถูกต้องของแต่ละข้อความ มีตัวเลขที่รวบรวมและประเมินโดยผู้ตรวจสอบบัญชี สรุปและนำเสนออย่างรอบคอบและถูกต้อง ไม่ใช้อคติในการทำงาน ไม่เลือกที่จะเป็นใคร คนสนิท หรือคนห่างไกล

3. ด้านความชัดเจน หมายถึง ความสามารถในการตีความ และทำความเข้าใจรายงานการตรวจสอบ แสดงให้เห็นลำดับเหตุอย่างชัดเจน หลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์ทางวิชาการที่ไม่จำเป็นหากจำเป็นต้องใช้คำศัพท์ทางเทคนิค คุณต้องให้คำอธิบายหรือคำจำกัดความของคำศัพท์ที่ใช้ไม่ใช่ภาษาที่คนอื่นเข้าใจ สร้างความยุ่งยากโดยไม่จำเป็น

4. ด้านความสมบูรณ์ หมายถึง การนำเสนอรายงานฉบับสมบูรณ์หมายความว่า ไม่มีข้อมูลสำคัญหายไปจากกลุ่มเป้าหมายของคุณ และรวบรวมข้อมูลและข้อสังเกตที่สนับสนุนข้อสรุปและคำแนะนำที่เกี่ยวข้องของคุณ ต้องแน่ใจว่าได้ตรวจทั้งหมดแล้ว ไม่ให้มีส่วนใดส่วนหนึ่งหลุดรอด เล็ดลอดหายไป

5. ด้านความทันกาล หมายถึง ต้องส่งรายงานภายในเวลาที่กำหนด เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียมีโอกาสแก้ไขข้อมูลได้ ไม่ควรล่าช้าในการส่งผลการทดสอบ และเพื่อให้การปฏิรูปมีประสิทธิภาพจะต้องดำเนินการในระดับทันทีที่ต้องไม่ทำช้าว่าเวลาที่ควร ต้องแน่ใจก่อนรับงานจะทำเสร็จตามกำหนด

3. แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร

ด้านความรู้

ในการตรวจสอบองค์ความรู้ เราจำเป็นต้องต้องเข้าใจในเรื่องบัญชีหลายอย่าง รวมไปถึงความรู้ความสามารถด้านการตรวจสอบบัญชี การที่สามารถเข้าใจที่มา ความหมาย รวมไปถึงลักษณะอื่น ๆ จะให้สามารถศึกษาได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

วณิชมา ผาอำนาจ (2562) กล่าวถึงความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สอบบัญชีไว้ว่า เป็นความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรได้อย่างมีคุณภาพ ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1. ด้านบัญชี (Accounting Knowledge) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการบัญชีและการรายงานทางการเงิน รวมถึงการเปิดเผยสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของผู้ถือหุ้น รายได้ ค่าใช้จ่าย และข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน จัดเรียงสิ่งต่าง ๆ ออก การประเมินเบื้องต้น รายงานการทดสอบการประเมินมูลค่าหรือรายงานการตรวจสอบและรับรอง

2. ด้านสอบบัญชี (Auditing Knowledge) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการตรวจสอบและการใช้สัญญาในการวางแผนการตรวจสอบ การยืนยัน และการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าจากภายนอก

3. ด้านภาษีอากร (Tax Knowledge) หมายถึง รู้ในประมวลรัษฎากรต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนปฏิบัติงานได้

ด้านประสบการณ์จากการทำงาน

จิตติสุตา เนียมคำ (2562) ได้สรุปไว้ว่า ประสบการณ์การทำงานนั้น ผู้สอบบัญชีภาษีจำเป็นต้องมีความรอบรู้ที่มีความรอบด้าน มีการทำงานที่หลากหลายธุรกิจ สามารถเข้าถึง และจัดการกับการทำงานตรวจสอบและรับรองบัญชี ในแต่ละธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และต้องมีความถูกต้องแม่นยำ มีการพิจารณาหลักที่มีความเหมาะสมโดยใช้ความระมัดระวัง หรือผลกระทบที่เคยพบจากการตรวจสอบและรับรองบัญชีในธุรกิจที่เคยรับการตรวจสอบและรับรองบัญชีมาเพื่อทำการแก้ไขเมื่อมีเหตุการณ์ที่เหมือนกันเกิดขึ้นเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้มีการตั้งไว้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านจากประสบการณ์จากการที่ได้ทำการปฏิบัติงานจริงที่ผ่านมา

วณิชมา ผาอำนาจ (2562) กล่าวถึง ประสบการณ์การจากการทำงาน (Experience) ไว้ว่า หมายถึง ประสบการณ์การทำงานในหน้าที่ของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในอดีต ประกอบด้วย 3 ด้านคือ

1. ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ (Business Diversity Audited) หมายถึง สิ่งนี้ทำให้คุณสามารถแยกแยะ จำแนก และวิเคราะห์ธุรกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบริษัทต่าง ๆ ในแต่ละปีได้อย่างชัดเจน และแม่นยำ คุณจะได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบบันทึกทางการเงินของบริษัท แม้แต่บริษัทที่ไม่มีความรู้เฉพาะทางก็สามารถเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ในการดำเนินงานต่าง ๆ เช่น การตรวจสอบ การดำเนินการจัดซื้อ การดำเนินการผลิต และการนำเข้า/ส่งออกในสำนักงานบริการ เรียนรู้และได้รับประสบการณ์ในการดำเนินงานต่าง ๆ

2. ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ (Number of Businesses Audited) หมายถึงจำนวนลูกค้าสิทธิประโยชน์ใหม่ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำนวนบริษัทที่ได้รับการตรวจสอบช่วยเพิ่มประสบการณ์การตรวจสอบจากประสบการณ์ของบริษัทที่ทำการสำรวจ จะทำให้มีลูกค้าใหม่เพิ่มขึ้น

3. ด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชี (Time of Audited) หมายถึง ทำงานเป็นผู้ตรวจสอบบัญชี ซึ่งจะทำให้คุณเป็นผู้เชี่ยวชาญในงานตรวจสอบบัญชี ประสบการณ์การตรวจสอบ สิ่งนี้นำไปสู่คุณภาพและประสิทธิภาพที่มีประสิทธิภาพ เรามีประสบการณ์หลายปีในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบและมุ่งเน้นกระบวนการที่เป็นระบบและมีคุณภาพสูง

ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ

ผกามาศ มูลวันดี, สุพัตรา รักการศิลป์และเอมอร แสงวโรตม์ (2562) กล่าวว่าจรรยาบรรณ หมายถึง จรรยาบรรณหรือจรรยาบรรณสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพเฉพาะงาน นอกจากนี้ ยังได้ระบุด้วยว่า การปฏิบัติความเมตตาถือเป็นเรื่องสำคัญทางวิชาชีพที่สำคัญและจำเป็นเนื่องจากผู้ประกอบวิชาชีพสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการยึดถือและควบคุมพฤติกรรมและจรรยาบรรณในการทำงาน การบำรุงรักษากำหนดแนวทางการทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ต้องยึดถือ รักษาความไว้วางใจของผู้รับประโยชน์ ซึ่งรวมถึง 6 พื้นที่ ได้แก่

1. ความถูกต้องหมายถึงพฤติกรรมที่แท้จริง มีทัศนคติที่จริงใจและจริงใจ ไม่โก่งไม่โกง อย่าอ้างถึงหลักฐานที่คุณให้ไว้ และอย่าให้คนอื่นบอกคุณว่าคุณได้ทำ

2. ความเที่ยงธรรม หมายถึง การตัดสินใจเหมือนนักบัญชีโดยไม่มีอคติ อคติ ความขัดแย้งทางผลประโยชน์หรืออิทธิพลจากผู้อื่น

3. เสรีภาพ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สำเร็จ ไม่ได้รับอิทธิพลจากผู้อื่น ทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับความเป็นกลางและความเป็นกลางของนักบัญชี หากผลงานของนักบัญชีมีความน่าเชื่อถือจะต้องแสดงความเป็นอิสระนี้ให้ชัดเจน

4. ด้านความรู้ความสามารถ หมายถึง นำความรู้และทักษะมาประยุกต์ใช้ในการประกอบวิชาชีพทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยทักษะ ความรอบคอบ และความเอาใจใส่อย่างสูงสุด

5. ด้านความโปร่งใส หมายถึง รูปภาพที่แสดงให้เห็นการปฏิบัติงานตามกฎระเบียบต่าง ๆ มาตรฐานวิชาชีพที่กำหนด และไม่ปกปิดข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนความจริงที่สำคัญในสิ่งที่สามารถตรวจสอบได้

6. ด้านการรักษาความลับ หมายถึง งดเว้นการใช้ข้อมูลที่ปกป้องครของผู้อื่นไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณะ เมื่อนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของบุคคลหรือบุคคลอื่นใด เว้นแต่เพื่อการเผยแพร่ตามสิทธิ หรือความรับผิดชอบที่กำหนดโดยกฎหมายหรือในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาในกลุ่มผู้สอบบัญชีภาษีอากร การเลือกประชากรกลุ่มนี้นั้น เนื่องจากเป็นกลุ่มนักบัญชีที่ตรวจสอบและรับรองการเงินของธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง สิ่งที่เกี่ยวข้องเป็นอาชีพมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการดำเนินธุรกิจของประเทศไทยและเป็นกลุ่มประชากรที่สามารถวัดปริมาณได้อย่างแม่นยำ โดยเป็นกลุ่มของประชากรที่มีรายชื่อในบัญชีรายชื่อ “ผู้สอบบัญชีภาษีอากร” ที่ประกาศไว้ใน เว็บไซต์ของกรมสรรพากร ณ วันที่ 28 กันยายน 2566 จำนวน 4,246 คน (กรมสรรพากร, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สอบบัญชีภาษีอากร (Tax Auditor: TA) จำนวน 366 คน ด้วยวิธีคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ .05 สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่าประชากรตัวอย่างที่ต้องใช้ในการศึกษาขั้นต้นคือ 366 ราย จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นจากการวิจัย ทฤษฎี แนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร โดยที่ข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัยและแบ่งเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประกอบด้วย 6 คำถามครอบคลุมข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นกลุ่มวิชาชีพบัญชี ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงานเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร (TA) จำนวนชั่วโมงการพัฒนาความรู้ของผู้สอบบัญชีต่อปี และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้สอบบัญชีภาษีอากร โดยให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายถูกในช่องว่างตามตัวเลือกที่กำหนดให้ในแบบสอบถาม โดยลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ (Multiple Choice)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์จากการทำงาน ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับจรรยาบรรณในวิชาชีพ ซึ่งในส่วนที่ 2-4 ได้ใช้คำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับตามแบบของ Likert (1967)

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร โดยเป็นข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีคำนวณโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน จรรยาบรรณในวิชาชีพ และคุณภาพการสอบบัญชีโดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและสรุปผลการศึกษา โดยการกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2548)

3. การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระ ได้แก่ ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่า Tolerance และค่า VIF (Variance Inflation Factor)

4. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อใช้หาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวที่เป็นอิสระกัน โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จะมีค่าระหว่าง $-1 \leq r \leq 1$ ซึ่งการอ่านค่า r ทำได้ (สรายุทธ กันหลง, 2555)

5. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Linear Regression Analysis) เป็นการศึกษาตัวแปรต้น (X) สองตัวขึ้นไปกับตัวแปรตาม (Y) หนึ่งตัว เรียกว่า การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Linear Regression)

ผลการวิจัย

ผลข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 71.6 มีอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.0 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 80.1 มีประสบการณ์ด้านการสอบบัญชีภาษีอากร (TAX Auditor) 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.9 เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชีภาษีอากร 13-20 ชั่วโมง/ปี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 30,000 บาท

1. ปัจจัยด้านความรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ โดยภาพรวม

ปัจจัยความรู้ โดยภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ด้านบัญชี	3.89	0.75	มาก
2.ด้านสอบบัญชี	4.387	0.75	มาก
3.ด้านภาษีอากร	3.893	0.72	มาก
รวม	3.89	0.70	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($x = 3.89$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาทางบัญชีมีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($x = 3.93$) รองลงมาคือ ในด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชี ($x = 3.89$) และน้อยที่สุดคือ ในด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ($x = 3.87$)

2. ปัจจัยด้านประสบการณ์จากการทำงานที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์จากการทำงาน โดยภาพรวม

ปัจจัยประสบการณ์จากการทำงาน โดยภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ	3.87	0.73	มาก
2.ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ	3.86	0.78	มาก
3.ด้านระยะเวลาในการตรวจสอบ	3.94	0.77	มาก
รวม	3.89	0.71	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์จากการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($x = 3.89$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านระยะเวลาในการ

ตรวจสอบมีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($x = 3.94$) รองลงมาคือ ในด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ ($x = 3.87$) และน้อยที่สุดคือ ในด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ ($x = 3.86$)

3. ปัจจัยด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้สอบภาษีอากร โดยภาพรวม

จรรยาบรรณของผู้สอบภาษีอากร โดยภาพรวม	ระดับความคิดเห็น		แปล
	$\bar{X}$	S.D	ความ
1. ด้านความเป็นอิสระ เที่ยงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต	3.91	.718	มาก
2. ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน	3.86	.784	มาก
3. ด้านจรรยาบรรณต่อผู้เสียภาษี	3.87	.790	มาก
4. ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมอาชีพ	3.99	.709	มาก
5. ด้านจรรยาบรรณทั่วไป	3.93	.714	มาก
รวม	3.91	.686	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้สอบภาษีอากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($x = 3.91$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมอาชีพ มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($x = 3.99$) รองลงมาคือ ในด้านจรรยาบรรณทั่วไป ($x = 3.93$) และน้อยที่สุดคือ ในด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ($x = 3.86$)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง 18 ข้อ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่า สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1 ความรู้ได้แก่ ด้านบัญชี ด้านสอบบัญชี ด้านภาษี อากร ที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความถูกต้อง ผลการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปผลได้ว่า ความรู้ ด้านสอบบัญชี ($p < 0.001$) และด้านภาษีอากร ($p < 0.001$) มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางบวก ทั้งนี้ความรู้ด้านบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง

สมมติฐานที่ 2 ประสบการณ์จากการทำงาน ได้แก่ ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ ด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความถูกต้อง ผลการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปผลได้ว่า ประสบการณ์จากการทำงาน ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ ($p < 0.01$) ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ ($p < 0.01$) และด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชี ($p < 0.001$) มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางบวก

สมมติฐานที่ 3 จรรยาบรรณในวิชาชีพ ได้แก่ ด้านความเป็นอิสระ เที่ยงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านจรรยาบรรณต่อผู้เสียภาษี ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมอาชีพ ด้านจรรยาบรรณทั่วไปที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความถูกต้อง ผลการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปผลได้ว่า จรรยาบรรณในวิชาชีพ ด้านความเป็นอิสระ เที่ยงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ($p < 0.05$) ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ($p < 0.001$) ด้านจรรยาบรรณต่อผู้เสียภาษี ($p < 0.05$) และด้านจรรยาบรรณทั่วไป ($p < 0.05$) มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง อย่างมี

สมมติฐานที่ 15 จรรยาบรรณในวิชาชีพ ได้แก่ ด้านความเป็นอิสระ เทียบธรรม ชื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านจรรยาบรรณต่อผู้เสียภาษี ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมอาชีพ ด้านจรรยาบรรณทั่วไปที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีอากรด้านความสมบูรณ์ ผลการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปผลได้ว่า จรรยาบรรณในวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ($p < 0.001$) และด้านจรรยาบรรณต่อผู้เสียภาษี ($p < 0.001$) มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางบวก ทั้งนี้จรรยาบรรณในวิชาชีพ ด้าน

ความเป็นอิสระ เทียงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมอาชีพ และด้านจรรยาบรรณทั่วไป ไม่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์

สมมติฐานที่ 16 ความรู้ ได้แก่ ด้านบัญชี ด้านสอบบัญชี ด้านภาษีอากร ที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความทันกาล ผลการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปผลได้ว่า ความรู้ ด้านบัญชี ($p < 0.001$) มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางบวก ทั้งนี้ความรู้ ด้านสอบบัญชีและด้านภาษีอากร ไม่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล

สมมติฐานที่ 17 ประสิทธิภาพจากการทำงาน ได้แก่ ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ ด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความทันกาล ผลการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปผลได้ว่า ประสิทธิภาพจากการทำงาน ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ ($p < 0.001$) และด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชี ($p < 0.001$) มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางบวก ทั้งนี้ ประสิทธิภาพจากการทำงาน ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล

สมมติฐานที่ 18 จรรยาบรรณในวิชาชีพ ได้แก่ ด้านความเป็นอิสระ เทียงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านจรรยาบรรณต่อผู้เสียภาษี ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมอาชีพ ด้านจรรยาบรรณทั่วไปที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้านความทันกาล ผลการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปผลได้ว่า จรรยาบรรณในวิชาชีพ ด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน ($p < 0.001$) และด้านจรรยาบรรณต่อผู้เสียภาษี ($p < 0.001$) มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางบวก ทั้งนี้จรรยาบรรณในวิชาชีพ ด้านความเป็นอิสระ เทียงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมอาชีพ และ ด้านจรรยาบรรณทั่วไป ไม่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล

อภิปรายผล

1. ปัจจัยด้านความรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ ด้านบัญชีด้านสอบบัญชีและด้านภาษีอากร ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วนิชมา ผาอำนาจ (2562) กล่าวถึงความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สอบบัญชีไว้ว่า เป็นความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรได้อย่างมีคุณภาพ ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ประกอบด้วย 3 ด้านคือ ด้านบัญชี (Accounting Knowledge) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการบัญชีและการรายงานทางการเงิน รวมถึงการเปิดเผยสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของผู้ถือหุ้น รายได้ ค่าใช้จ่าย และข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน จัดเรียงสิ่งต่าง ๆ ออก การประเมินเบื้องต้น รายงานการทดสอบการประเมินมูลค่า หรือรายงานการตรวจสอบและรับรอง ด้านสอบบัญชี (Auditing Knowledge) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการตรวจสอบและการใช้สัญญาในการวางแผนการตรวจสอบ การยืนยันและการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าขอจากภายนอก และด้านภาษีอากร (Tax Knowledge) หมายถึง รู้ในประมวลรัษฎากรต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนปฏิบัติงานได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวนิตา สันติสุข (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพส่งผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้ตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาความรู้ ด้านการบัญชีและการสอบบัญชี ด้านความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณกฎระเบียบ ข้อบังคับ และด้าน

เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้ตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินในภาพรวม 2) ทักษะทางวิชาชีพสอบบัญชี ทักษะทางปัญญา ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิบัติสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ทักษะทางองค์การและการจัดการ ส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้ตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินในภาพรวม ยกเว้นทักษะทางวิชาชีพสอบบัญชี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Choo (1996) ได้ศึกษาผลกระทบของความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตพบว่า ขอบเขตความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่แตกต่างกันจะส่งผลให้เกิดความดำเนินการอย่างต่อเนื่องของหน้าที่การงานแตกต่างกันก่อให้เกิดประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ต่างกันด้วย ซึ่งผลกระทบดังกล่าว อาจะสังเกตได้จากกรนำความรู้ความสามารถมาพัฒนา ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ โดยการทดสอบทางคณิตศาสตร์ขั้นสูง (MDA) สามารถบ่งชี้ให้เห็น ถึงความรู้ความสามารถและคุณภาพการตัดสินใจ หรืออาจจะทดสอบได้จากการนำมาเผยแพร่อีกครั้งหรือจำนวนครั้งที่ได้ปฏิบัติงานที่พิเศษ

2. ปัจจัยด้านประสบการณ์จากการทำงานที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรพบว่า ปัจจัยด้านประสบการณ์จากการทำงาน ด้านความหลากหลายของธุรกิจที่ตรวจสอบ ด้านจำนวนธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ และด้านระยะเวลาในการตรวจสอบบัญชี ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอิติสดา เนียมคำ (2562) ได้สรุปไว้ว่า ประสบการณ์การทำงานนั้น ผู้สอบบัญชีภาษีอากรจำเป็นต้องมีความรอบรู้ที่มีความรอบด้าน มีการทำงานที่หลากหลายธุรกิจ สามารถเข้าถึงและจัดการกับการทำงานตรวจสอบและรับรองบัญชีในแต่ละธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และต้องมีความถูกต้องแม่นยำ มีการพิจารณาหลักที่มีความเหมาะสมโดยใช้ความระมัดระวัง หรือผลกระทบที่เคยพบจากการตรวจสอบและรับรองบัญชีในธุรกิจที่เคยรับการตรวจสอบ และรับรองบัญชีมาเพื่อทำการแก้ไขเมื่อมีเหตุการณ์ที่เหมือนกันเกิดขึ้นเพื่อทำให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้มีการตั้งไว้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านจากประสบการณ์จากการที่ได้ทำการปฏิบัติงานจริงที่ผ่านมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรียา ยอดปิ่น (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยในยุคดิจิทัลที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีและความน่าเชื่อถือของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 7 ผลการทดสอบพบว่า ปัจจัยในด้านความรู้ ความสามารถในการสอบบัญชี และด้านประสบการณ์จากการปฏิบัติงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในด้านความถูกต้อง ความชัดเจน ความสมบูรณ์ และความทันกาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

3. ปัจจัยด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบ บัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรพบว่า ปัจจัยด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ ด้านความเป็นอิสระ เทียง ธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านจรรยาบรรณต่อผู้เสียภาษีด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมอาชีพ และด้านจรรยาบรรณทั่วไป ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ขวัญชัย ชมศิริ และกนกศักดิ์ สุขวัฒนสินธิ์ (2560) กล่าวว่า จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีหมายถึงข้อกำหนดด้านพฤติกรรมหรือขั้นตอนของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ทุกคน (หรือผู้ตรวจสอบบัญชี) จะต้องปฏิบัติตามเพื่อรักษาความเป็นมืออาชีพ เพิ่มชื่อเสียงของวิชาชีพบัญชี ทำให้ลูกค้าและสังคมได้รับความเชื่อมั่น และทำให้สามารถพึ่งพาของวิชาชีพบัญชีได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาถพล ลอยลิบ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณและความรับผิดชอบในวิชาชีพบัญชีกับคุณภาพงานสอบบัญชีตามเกณฑ์สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินพบว่า จรรยาบรรณด้านความโปร่งใส ความเที่ยงธรรม ความรู้ความสามารถ และมาตรฐานการปฏิบัติงานมีผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพงานสอบบัญชีตามเกณฑ์ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และจรรยาบรรณด้านความเป็นอิสระ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ไม่มีผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพงานสอบบัญชีตามเกณฑ์ของสำนักงานการตรวจเงิน

แผ่นดิน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Timothy G. K., Brian W. M., & L. Dwight, S. (2005) ศึกษาผลกระทบของจริยธรรมการจัดการต่อการวางแผนการตรวจสอบและหลักฐาน ผลการศึกษาพบว่า การประเมินจริยธรรมการจัดการมีผลกระทบต่อการประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาของการจัดการของผู้ตรวจสอบตามหลักฐานที่นอกเหนือจากผลกระทบจากการประเมินความเสี่ยง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ด้านความรู้ของนักบัญชี ควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับด้านภาษีอากร ด้านบัญชี และด้านการสอบบัญชีตามลำดับ โดยการที่นักบัญชีต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับมาตรฐานการบัญชี และมาตรฐานการรายงานทางการเงินประมวลรัษฎากร และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง รวมถึงติดตามการปรับปรุงมาตรฐานการสอบบัญชี ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างทันเวลา และสามารถนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านประสบการณ์จากการทำงาน ผู้สอบบัญชีควรมีการสะสมประสบการณ์ในการสอบบัญชี และมีความรู้ความเข้าใจในการสอบบัญชีเป็นอย่างดี รวมถึงต้องเชื่อมั่นว่าประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานจะต้องมาจากการเรียนรู้ และการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์การทำงานที่มีความหมาย หลากหลาย และแตกต่างกันในรูปแบบการดำเนินงานและรูปแบบของธุรกิจ

3. ด้านจรรยาบรรณของผู้สอบภาษีอากร ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติงานตรวจสอบให้เป็นไปตามมาตรฐานของวิชาชีพและมาตรฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง ยุติธรรม ตรงไปตรงมา ไม่ละทิ้งการปฏิบัติงานตรวจสอบและรับรองบัญชีที่รับไว้แล้วโดยไม่มีเหตุอันสมควร รวมถึงไม่เสนอตนเองเข้ารับงานการสอบบัญชีทับซ้อนกับงานที่ผู้สอบบัญชีท่านอื่นปฏิบัติงานอยู่แล้ว และไม่กำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนโดยถือเอาอัตราสูงต่ำตามยอดเงินหรือของมูลค่าทรัพย์สินใดที่ตนตรวจสอบและรับรองบัญชี หรือมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและรับรองบัญชีเป็นเกณฑ์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากลุ่มประชากรทางวิชาชีพบัญชีกลุ่มอื่น แล้วนำมาเปรียบเทียบ เพื่อที่จะได้มองเห็นภาพกว้างในสาขาของวิชาชีพบัญชี

2. ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเฉพาะผู้สอบบัญชีภาษีอากร ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตอาจจะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จัดทำบัญชีทั่วประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

กรมสรรพากร. (2566). *ข่าวสารผลการทดสอบความรู้ผู้สอบบัญชีภาษีอากร*. ค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.rd.go.th/44733.html>

กรมสรรพากร. (2565). *กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการตรวจสอบและรับรองบัญชีตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากร*. ค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.rd.go.th/2650.html>

กรมสรรพากร. (2564). *คำถาม-คำตอบ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี*. ค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.rd.go.th/23527.html>

ขวัญชัย ชมศิริ และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานคร*. (การค้นคว้าอิสระ บัญชีมหาบัณฑิต) คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- ฉัตรรัชดา วิโรจน์รัตน์. (2561). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีปฏิบัติงานบัญชีสมัยใหม่, การพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชี, ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีอย่างมืออาชีพที่มีต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงินของนักบัญชีในประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 11(1), 17-34.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2548). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บริษัท วี.อินเตอร์ พรินท์
- ธิติสดา เนียมคำ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. (การค้นคว้าอิสระ บัญชีมหาบัณฑิต) คณะบัญชี, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ผกามาศ มูลวันดี, สุพัตรา รักการศิลป์ และเอมอร แสงวโรธม์ (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังและการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีกับคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของนักบัญชี ในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารสหวิทยาการการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 6(1), หน้า 28-44.
- นฤนาถ ศราภัยวานิช, ตฤยา ตฤชาติลิก และสุวรรณา เลาหวิสุทธิ. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของนักศึกษาสาขาบัญชี ในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. *วารสารการบัญชีและการจัดการ*, 10(4), 168-182.
- นาถพล ลอยลิบ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณ และความรับผิดชอบในวิชาชีพบัญชีกับคุณภาพงานสอบบัญชีตามเกณฑ์สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (สารนิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต), วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ. (2559). ความหมายและขอบเขตของการบัญชี. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 12(35), 86-97.
- บุญยง คำหวาน. (2557). ผลกระทบของความรอบรู้ในการสอบบัญชีที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 3(2), 142-152.
- พิมพ์ปิณัฏ มะณีวงศ์. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพที่ดีความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชีและความสำเร็จ ในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วณิชมา ผาอำนาจ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในเขตกรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระ บัญชีมหาบัณฑิต) คณะบัญชี, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ลัดดาวัลย์ ยอดบัว. (2560). อิทธิพลของการควบคุมการสอบบัญชีและความเป็นมืออาชีพของผู้สอบบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีในกรุงเทพฯ และปริมณฑล. (วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต) คณะบัญชี, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2566). มาตรฐานการสอบบัญชี ปี 2561. ค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2566, จาก <https://acpro-std.tf.ac.or.th/standard/17/มาตรฐานการสอบบัญชี-ปี-2561>
- เอเอ็ม ออดิท กรุ๊ป. (ม.ป.ป). 12 หน้าของผู้ตรวจสอบบัญชี. ค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.amauditgroup.com/th/ข่าวสาร/34-12-หน้าที่ของผู้ตรวจสอบบัญชี.html>
- Choo, F. (1996). Auditors' knowledge content and judgment performance: A cognitive script approach. *Accounting, Organizations and Society*, 21(4), 339-359.
- Timothy G. K., Brian W. M., & L. Dwight, S. (2005). The Impact of Management Integrity on Audit Planning and Evidence. *Auditing A Journal of Practice & Theory*, 24(2), 49-67